

Nacionalisme: la nul·la sonoritat del silenci

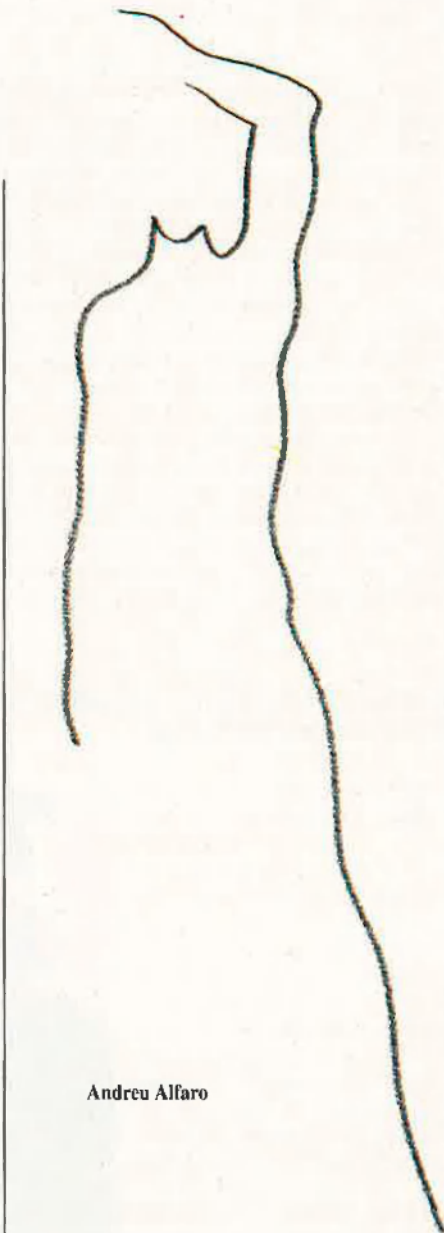
El 30 de maig del 1931 el diari madrileny *El sol* publicava unes declaracions de l'aleshores líder del PURA, Sigfrido Blasco Ibáñez: "El separatismo es totalmente imposible en Valencia; y estoy seguro de que si alguien intentara proclamarlo allí, lo pasaría muy mal." L'inefable *Don Sufrido*, como l'anomenaven popularment, es referia contundentment a allò que unia a tots els republicans valencians ("la proclamación de espanolidad y la devoción a la República") sortint al pas i deixant ben clar que les pretensions de Fernando Valera (líder dels radicals-socialistes valencians i promotor de la primera i sorollosa escissió del PURA a poques setmanes de la victòria municipal) i de Joan Pascual Leone (membre de l'Agrupació Valencianista Republicana, i regidor electe de València) de proclamar l'*Estat Valencià* el 14 d'abril eren somnis folls en un país com el d'ell, on l'espanolidad" era l'únic tret compartit pel gros del contradictori espectre polític.

Seixanta anys després, els valencians assistim en silenci i amb més pena que glòria a l'espectacular eclosió dels nacionalismes continentals i al crucial i retornat debat del dret dels pobles a l'autodeterminació i ben pocs actors del *soi-dissant* nacionalisme són capaços d'atrevir-se a formular reflexions sobre els esdeveniments que emplen les preocupacions de les cancelleries d'Europa, i també de l'estat espanyol, les redaccions dels mitjans de comunicació i les sessions i seminaris dels centres d'estudis polítics i socials. El silenci de l'entelèquia que hem anat motejant de nacionalisme (per falta d'una denominació més adient o per por d'anomenar-la com cal, és a dir, una relíquia vivent) demostra de manera potser definitiva la validesa de la reiterada premonició sobre la mort anunciada d'aquella aparent convicció feta de tics i de displicències i l'escassa perícia, dedicació i responsabilitat dels oficials

enfrescadors de l'assumepte.

Comptat i debatut ja ni el recurs a la perplexitat ens lliura per més temps de la responsabilitat que rau en silenci a tan espessos com els que ara mateix s'escampen per tot. Fuster, Marquès, Cucó, Soler, V. Pitarch, J. F. Mira, G. Muñoz, E. García, Burguera, Ventura,...—per no parlar d'una llarga nòmina d'activistes que en un moment o altre han volgut ser definidors de les pautes polítiques nacionalistes—, han emmudit de sobte, o bé es dediquen a reeditar-se a si mateixos en recordatoris i romanços ingènuament inútils de tan bèsties que són els nostres contraris. Tot el nacionalisme plegat (inclòs el de l'inefable Guia, per altra banda el més actiu dels teòrics de la cosa), que no dubtà en el seu moment a atacar vergonyantment i d'amagatotis les tesis de la "tercera via", sense oferir-hi res a canvi, no ha estat capaç ni de donar una lliçó política (aconseguint un èxit electoral en les eleccions autonòmiques, per exemple), ni d'explicar satisfactòriament la derrota, ni molt menys de destil·lar els aparells teòrics capaços de fer pensar que hi ha alguna cosa més que l'assumpció clandestina d'una derrota ja inocultable.

Òrfens de gurus espirituals, indefensos a compte dels propis excessos, i potser ja vells per a la rectificació, els líders de la inveterada il·lusió es tornen públic emmudit davant l'espectacle de veure València en mans dels bàrbars i el país governat per discrets i agarrats administradors de mínims, mentre l'entorn es belluga. A Catalunya, malgrat l'eufòria preolímpica, s'enceta un clamorós debat sobre els camins més adients per a la constitució d'aquella nació amb l'inusitat joc dialèctic obert entre federalistes, nacionalistes moderats i independentistes. A Euskadi s'obrin nous i crucials debats on va prenent força el concepte de "nacionalisme constructiu" alhora que comencen a donar-se posicionaments d'independentisme no violent. I, finalment, en el pano-

Andreu Alfaro

rama internacional, després d'una temporada d'insídies envers els fenòmens nacionals emergents o reemergents, s'hi escolten veus tan paradigmàtiques com la de Fukuyama, assenyalant que la particular forma d'accés a la democràcia de les antigues nacionalitats de l'URSS passa necessàriament per la recuperació de la sobirania. En contrapartida en l'erm valencià una oportuna insinuació del president Lerma fa que el gros dels actors par-

lamentaris es calfen el cap en menester tan profitós como esbrinar si amb la derogació de la LOTRAVA caldrà o no reformar l'Estatut per tenir les competències que ja teníem. És el cep parat pel PSOE per embolicar tothom en una eterna discussió sobre una eventual reforma on res substancial hauria de canviar, per tal de salvar el moment d'efervescència que es viu més enllà de la Sénia.

Silencis i discursos reiterats, capacitat de maniobra de la majoria socialista i frustració de les sensibilitats nacionalistes per la des d'antuvi vaticinada ascensió del *lizondisme* a les tasques de govern municipal configuren un plegat de dades la conclusió més diàfana de les quals no és sinó la invitació a la disjuntiva: o una plural i immediata compareixença on acordar els termes del rèquiem a entonar; o per contra, el compromís d'intentar enlairar una lectura menys dogmàtica de la realitat capaç de retornar la capacitat d'acció i d'il·lusió del plural món del nacionalisme (¡potser cal tornar a suggerir un Congrés Nacional Valencià!).

La política, l'actitud de l'astruç protagonitzada pel magma nacionalista, més enllà de la nominal adhesió a la reivindicació de l'autodeterminació que acaba de fer UPV, constitueix la corroboració i l'anuència amb la còmoda ocupació que el socialisme practica sobre el que foren aspiracions compartides del nacionalisme amb les esquerres d'àmbit estatal i, quan no, la paràlisi més esfereïdora enfront de les polítiques —deliberadament o no— destructives de la possibilitat d'espais d'identitat compartida.

Mancats d'idees noves, amagats de l'opinió pública, incapaçs de dur endavant iniciatives per crear un nou discurs nacionalista, ens hauria de fer feredat l'espessa tranquil·litat de la confraria mentre arreu d'Europa, i aquí mateix, a tocar de mans, les velles aspiracions dels pobles van trobant els camins de la llibertat. Ja aniria bé que algú se n'ocupés, d'exigir-ne les corresponents compareixences. Prenent emprada l'expressió del ritual de les amonestacions matrimonials, hauríem de fer nostra la sentència: —Qui haja de parlar, que ho faça ara; i si no, ¡calle per sempre més!

Vicent Franch i Ferrer

Professor de Ciència Política i Dret Constitucional a la Universitat de València-Estudi General. President de l'Institut Valencià d'Estudis Polítics i Socials (IVEPS).

La necessària projecció internacional

Les fronteres d'Europa es qüestionen, sectors importants de la població descobreixen que sota els estats més diversos hi ha pobles i nacions que fins ara els eren totalment desconeguts. La identitat catalana hi ha de ser present, i això només és possible mitjançant una veritable projecció internacional de la nostra cultura.

Aquest és el desig que tenen totes les nacions de llengua i cultura minoritàries, tinguin o no estat, i cal pensar que tota la seva suma fa unes quantes desenes de milions.

Pel que fa a la nostra projecció exterior, tenim aspectes que ens poden ajudar. Així, des del prestigi internacional que Catalunya té a tot el continent, mèrit que només es pot atribuir al Principat, perquè els governs del País Valencià i les Illes en aquest aspecte són *regionales*, fins a la força de la nostra cultura. Exemple per a cultures fins i tot sense estat. Cal que aquesta projecció exterior de la cultura catalana es presenti en la seva globalitat, és a dir, el marc dels que la formem som deu milions de persones. Conjuntures històriques prou presents no fan ara possible una actuació conjunta, però no és incompatible el pragmatisme polític amb la visió més global i general que a tots ens abasta. Diverses vegades en intercanvis universitaris, congressos, viatges o coneixences arreu del món, un s'adona que cal fer present i constant la nostra identitat cultural. S'hauria de pendre com una tasca de govern la de fer permanent la nostra presència cultural al món europeu i occidental en una primera etapa.

¿Com? No puc sinó donar a conèixer la meua experiència. A partir d'una àmplia oferta de tot el que ens defineix, de l'economia a l'art, del disseny a la llengua, de la història a la literatura. De tot allò amb què puguem donar constància de la nostra manera de ser.

Crec que una forma molt vàlida seria la càtedra "Catalunya".

Una oferta variada de tot el que pugui ser interessant nostre a danesos o belgues, cubans o nord-americans. Oferint la comunicació i el mestratge o coneixement de la nostra més variada faceta a aquells als que els pot interessar, per interès propi o induït.

Les idees, el coneixement i l'interès d'altri avui salten per damunt de burocràcies i estats, hauríem de tenir una estratègia que permetés donar raó de la nostra identitat allà on fos possible. La via pot ser la Universitat. Arreu és oberta i plural i connectada amb els sectors més dinàmics de la societat. La idea no és mantenir una estructura burocràtica feixuga i costosa més. Sinó que, sota el projecte d'una programació prou flexible, hem de tenir un coixí de professors, escriptors, tècnics, dissenyadors, economistes, literats i el més ampli etcètera, que doni allà on calgui i quan sigui convenient el coneixement de com els que formem el món cultural català ens hi encarem.

Repeteixo que és una acció de govern. Propi d'un món cultural únic, el nostre. Aquí no hi pot haver interferències de cap mena, és la projecció de les facetes més diverses d'una identitat comuna, realitzada i explicada per aquells mateixos que la fem possible.

Josep Maria Solé i Sabaté